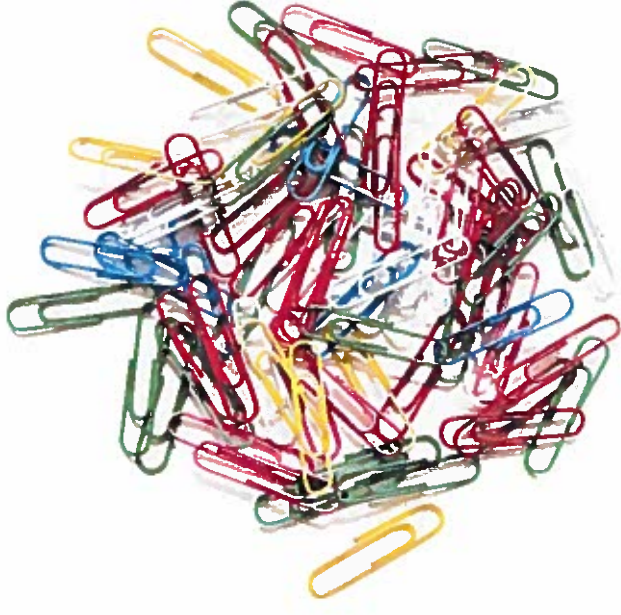

Deloitte.

cocensus

Gemeenschappelijke regeling
Cocensus

Verslag van bevindingen 2017
Gemeente Haarlem

Aan het dagelijks bestuur
van de gemeenschappelijke regeling Cocensus
T.a.v. de heer G. Schipper
Jupiterstraat 160
2132 HG HOOFFDORP

Deloitte Accountants B.V.
Robonsbosweg 5
1816 MK Alkmaar
Postbus 270
1800 AG Alkmaar
Nederland
Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9702
www.deloitte.nl

Datum

14 februari 2018

Onderwerp

Verslag van bevindingen 2017 gemeente Haarlem

Kenmerk

3114555920/2018.036935.09/AVL

Geachte leden van het dagelijks bestuur,

Hierbij ontvangt u ons verslag van bevindingen over het boekjaar 2017. Hierin zijn onze belangrijkste controlebevindingen samengevat.

De Modelverantwoording 2017 Cocensus + uitvoerende werkzaamheden ten behoeve van de gemeente Haarlem (hierna: de verantwoording) is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijk regeling Cocensus.

In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de verantwoording gecontroleerd.

De Modelverantwoording 2017 Cocensus + uitvoerende werkzaamheden ten behoeve van de gemeente Haarlem geeft een getrouw en rechtmatig beeld.

Wij maken u erop attent dat voor dit verslag een beperkte verspreidingskring geldt. Het verslag is uitsluitend bestemd voor de gemeenschappelijke regeling Cocensus en de gemeente Haarlem.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. A.J. Schutgens RA

Inhoudsopgave

Controleaanpak

5

Interne beheersing en overige bevindingen

8

Bijlagen

13

Bijlage A: Onafhankelijkheid

14

Bijlage B: Disclaimer en beperking in gebruik

15

Controleaanpak

**De verantwoording
geeft een getrouw beeld
en er is rechtmatig
gehandeld**

Bij de verantwoording 2017 van de gemeente Haarlem hebben wij een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor zowel de getrouwheid als de financiële rechtmatigheid. De controleverklaring d.d. 14 februari 2018 hebben wij u separaat toegezonden.

Wij hebben vastgesteld dat de verantwoording voldoet aan de gemeenschappelijke regeling, dienstverleningsovereenkomst en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder de gemeentelijke verordeningen van de gemeente Haarlem.

**De reikwijdte van onze
controle achten wij
voldoende**

Met de opdrachtbevestiging van 12 oktober 2017 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de verantwoording. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in het controleprotocol 2015-2017, behorende bij de gemeenschappelijke regeling Cocensus, van december 2015. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend voor onze controle:

- De Nederlandse controlestandaarden
- De gemeenschappelijke regeling Cocensus
- De dienstverleningsovereenkomst 2015
- Het controleprotocol december 2015
- De relevante verordeningen uit het normenkader van de gemeente.

Tijdens de uitvoering van de controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle over 2017 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

**Belastingsoorten en
reikwijdte controle**

Op grond van de Gemeenschappelijke Regeling Cocensus voert Cocensus de heffing en inning uit van de volgende belastingsoorten.

- Onroerendezaakbelastingen
- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing
- Hondenbelasting
- Toeristenbelasting
- Reclamebelasting
- Roerende Zaakbelasting
- BIZ
- Precariobelasting (kabels & leidingen)

Voor de volgende specifieke belastingen worden de brongegevens aangeleverd door de deelnemende gemeente. Cocensus verzorgt voor deze belastingen de heffing en inning op basis van de door de gemeente aangeleverde brongegevens. De verantwoordelijkheid voor de juistheid en de volledigheid van de aangeleverde brongegevens berust bij de gemeente Haarlem.

- Precariobelasting (overig)
- Parkeerbelasting

Gehanteerde toleranties met als resultaat: geen (resterende materiële) controleverschillen

■ Leges (verkeer en vervoer)

Wij hebben de controle op de verantwoording 2017 uitgevoerd met inachtneming van de volgende toleranties:

Materialiteit

Fouten	1% van het totaal van de lasten, inclusief dotaties aan reserves	€ 4.850.000
--------	--	-------------

Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten, inclusief dotaties aan reserves	€ 14.550.000
--------------	--	--------------

Uitvoeringsmaterialiteit

Fouten		€ 3.395.000
--------	--	-------------

Onzekerheden		€ 10.185.000
--------------	--	--------------

Rapportagetoleranties

De rapportagetoleranties voor fouten en onzekerheden zijn - conform uw controleverordening - vastgesteld op € 260.000.

Wij hebben geen (resterende materiële) controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) ten aanzien van de getrouwheid geconstateerd. Gedurende de controle hebben wij geen correcties laten doorvoeren die ook effect hebben gehad op de verantwoording.

Er is geen sprake van (materiële) controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) ten aanzien van rechtmatigheid.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Cocensus

Deloitte Accountants B.V. is onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels en het beleid ten aanzien van onafhankelijkheid.

Ons zijn geen relaties bekend tussen Deloitte Accountants B.V. en haar zuster- en/of dochterondernemingen of de member firms van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en hun respectieve zuster- en/of dochterondernemingen en de gemeenschappelijke regeling, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Bijlage A van dit verslag bevat een nadere uiteenzetting van onze onafhankelijkheid.

Interne beheersing en overige bevindingen

Overige onderwerpen

De interne (financiële) beheersing in het kader van onze controle

Als onderdeel van de controle hebben wij in het najaar van 2017 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle is primair gericht op de opzet en het bestaan van maatregelen van Administratieve Organisatie en Interne Beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de getrouwheid en de rechtmatigheid van de in de modelverantwoording 2017 Cocensus + uitvoerende werkzaamheden ten behoeve van de gemeente Haarlem opgenomen gegevens. Wij hebben geen tekortkomingenesignaleerd.

Aandachtspunten modelverantwoording op basis van rapporteringstolerantie groepsaccountant of overige bijzonderheden

Volledigheid precariobelasting kabels en leidingen 2017

Cocensus heeft op verzoek van gemeente Haarlem de precariobelasting kabels en leidingen 2017 opgelegd, gedurende het belastingjaar op basis van reeds bekende gegevens. Na oplegging is in september 2017 een brief van de belastingplichtige ontvangen met totale aantal meter kabels en leidingen (d.d. 04-10-2017, kenmerk 25049159). Hierin geeft belastingplichtige aan dat er daadwerkelijk 1.215.301 meter elektrakabel en 683.441 meter gasleiding voor 2017 is. Dat betekent dat er tekort aan precariobelasting is opgelegd. Er had een bedrag van € 5.449.389,54 opgelegd kunnen worden en er is nu een bedrag van € 5.146.966,16 opgelegd, resteert een bedrag van € 302.423,38 aan gederfde belastingopbrengsten. Het tekort aan belasting kan echter niet meer nagevorderd worden omdat de oplegging al heeft geschied.

Overige onderwerpen

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiserings-omgeving

Onze controle is gericht op het geven van een oordeel over de modelverantwoording 2017 Cocensus + uitvoerende werkzaamheden ten behoeve van de gemeente Haarlem 2017 zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen gaan over de onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de modelverantwoording 2017 Cocensus + uitvoerende werkzaamheden ten behoeve van de gemeente Haarlem 2017, wat wil zeggen dat wij geen volledigheid pretenderen. Hiervoor is een specifiek daarop gericht onderzoek noodzakelijk.

Wij hebben in het voorjaar 2017 een IT-audit uitgevoerd. In het najaar 2017 hebben wij onderzoek in hoeverre opvolging is gegeven aan eerdere adviezen naar aanleiding van uitgevoerde onderzoeken inzake de IT-omgeving. Hiermee hebben wij een actueel inzicht verkregen in de mogelijke risico's in de IT-omgeving. Onze bevindingen zijn als volgt:

Bevinding	Follow up najaar 2017
General IT-controls Cocensus heeft geen alomvattend informatiebeveiligingsbeleid opgesteld, maar is momenteel bezig met het opstellen van een informatiebeveiligingsbeleid. Wij onderschrijven het belang van het beschrijven van het informatiebeveiligingsbeleid. Hiermee kunt u de randvoorwaarden voor het informatiebeveiligingsbeleid formaliseren.	Cocensus is ver gevorderd met het implementeren van de BIG (Baseline informatiebeveiliging Nederlandse gemeente). De verwachting is om de BIG in januari 2018 ingeregeld te hebben.
Gouw IT Wij hebben vernomen dat Cocensus niet beschikt over een autorisatie- en functiescheidingsmatrix voor de applicatie Gouw. Een periodieke review op rollen en bijbehorende rechten vindt niet (zichtbaar) plaats. Wij adviseren Cocensus aan de hand van processen en risicoanalyse een autorisatiematrix op te stellen. Door ook een functiescheidingsmatrix op te stellen, kunnen conflicten in kaart worden gebracht.	Voor het controleren van de autorisaties heeft Cocensus een overzicht gemaakt van alle gebruikers en de profielen waarvoor zij zijn geautoriseerd. Daarnaast is er een overzicht gemaakt van alle autorisaties die bij het profiel horen. Op basis daarvan heeft Cocensus inzichtelijk gemaakt welke autorisaties, profielen en gebruikers bij elkaar horen. De profielen zijn gekoppeld aan functies.

Overige onderwerpen

	Wij raden Cocensus aan om periodiek de rechten in rollen te beoordelen aan de hand van de functiescheidingsmatrix. Er is een procesbeschrijving "Autorisaties" aanwezig. Deze procesbeschrijving voorziet niet in het periodiek beoordelen van de autorisaties. Wij hebben begrepen dat in Outlook twee keer per jaar een taak is aangemaakt voor de review, maar dat er geen zichtbare vastleggingen zijn van de review. Hierdoor hebben wij niet kunnen vaststellen dat deze reviews zijn uitgevoerd. Indien gebruikersaccounts en bijbehorende autorisaties niet periodiek en integraal worden beoordeeld door management, bestaat het risico dat gebruikers mogelijk autorisaties bezitten welke niet in lijn zijn met hun huidige functie. Het verdient aanbeveling om ineen procedure een periodieke review op gebruikers en rechten op te nemen en de review zichtbaar uit te voeren.	Op basis van de functies is bepaald welke autorisaties horen bij de uit te voeren werkzaamheden. De profielen en autorisaties worden twee jaarlijks gecontroleerd. Wijzigingsverzoeken voor autorisaties worden voorgelegd aan de afdelingsmanager. Deze moet hiervoor goedkeuring geven. Wij hebben kennis genomen van een dergelijk verslag, echter hebben wij nog niet kunnen vaststellen dat de bevindingen uit dergelijke verslagen zijn opgevolgd.
Gouw IT	Wij hebben vastgesteld dat het wachtwoordbeleid niet van toepassing is voor de leveranciersaccounts Gouw IT en voor AGE. Deze leveranciersaccounts zijn generiek genaamd. Indien generiek genaamde gebruikersaccounts gebruikt worden, kunnen de uitgevoerde wijzigingen of transacties middels dit account niet worden herleid naar een individueel persoon. Doordat beperkte wachtwoordeisen zijn ingeregeld voor leveranciersaccounts is het risico aanwezig dat mogelijk ongeautoriseerde personen (zowel intern als extern) toegang kunnen verkrijgen tot de data en zodoende ongeautoriseerde wijzigingen of transacties kunnen uitvoeren. Voor leveranciersaccounts adviseren wij: • Het wachtwoordbeleid te activeren. • Generieke accounts te vervangen door gepersonaliseerde accounts. • Het gebruik te monitoren.	Al de applicatiebeheerders werken onder hun eigen account. De inlog gegevens van het systeemaccount zijn alleen beschikbaar voor de systeembeheer en het management van ICT. Voor werkzaamheden gebruiken de beheerders hun eigen persoonlijke account. Het generieke account is de "schema eigenaar" en moet blijven bestaan. Cocensus heeft dit account geblokkeerd zodat het account niet kan worden gebruikt zonder de blokkade op te heffen. Wij zullen nog in overleg met de IT-auditor met uw organisatie bespreken welke verder aanpassing nog noodzakelijk zijn.

Overige onderwerpen

Bevestiging van dagelijks bestuur en directie is ontvangen

Wij hebben van de directie een ondertekende, schriftelijke bevestiging bij de verantwoording ontvangen.

Er is geen sprake van meningsverschillen met het management of een beperking in reikwijdte van onze controle

Er zijn geen meningsverschillen met het dagelijks bestuur of de directie geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controle-opdracht door het dagelijks bestuur, de directie en de medewerkers van de gemeenschappelijke regeling volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Bijzonderheden ten aanzien van de naleving van wet- en regelgeving

Een belangrijk onderdeel van de rechtmatigheidswetgeving is de niet-financiële rechtmatigheid. Dit is echter niet primair het onderzoeksgebied van de accountant. De accountant heeft als taak u te wijzen op een niet-financiële onrechtmatigheid als eventuele 'bijvangst' van de reguliere controle, en op eventuele tekortkomingen in het interne signaleringssysteem. Voor dit laatste verwijzen wij u naar onze opmerkingen over de administratieve organisatie en interne beheersing.

In het kader van onze controle van de verantwoording 2017 hebben wij geen opmerkingen ten aanzien van de niet-financiële rechtmatigheid.

Bijlagen

Bijlage A: Onafhankelijkheid

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de 'Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)' en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Op basis van onze toetsing concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de gemeenschappelijke regeling Cocensus In 2017 voldoende is gewaarborgd.

Er is geen sprake geweest van aanvullende dienstverlening.

Op grond van de door ons getroffen maatregelen en de communicatie met u hierover zijn wij van mening dat onze onafhankelijkheid in voldoende mate is gewaarborgd.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de gemeenschappelijke regeling Cocensus of een bij de gemeenschappelijke regeling Cocensus betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid ontvangen of verstrekt die een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging van de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

Bijlage B: Disclaimer en beperking in gebruik

Dit verslag is alleen bestemd voor de gemeenschappelijke regeling Cocensus en de gemeente Alkmaar en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk aan derden worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor is opgesteld en bedoeld. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg op ons jegens ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond wordt of in wiens handen het komt.

De in dit verslag aan de orde gestelde onderwerpen waarvan wij van mening zijn dat zij uw aandacht behoeven, zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit verslag is verstrekt in de context van ons oordeel met betrekking tot de verantwoordelijkheid als geheel, die zal worden verstrekt in onze controleverklaring.

Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen dienen te worden als een afzonderlijke opinie over het systeem van interne beheersing en de werking daarvan.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee ("DTTL"). DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its member firms.

Deloitte provides audit, consulting, financial advisory, risk management, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. With a globally connected network of member firms in more than 150 countries, Deloitte brings world-class capabilities and deep local expertise to help clients succeed wherever they operate. Deloitte's approximately 200,000 professionals are committed to becoming the most trusted and innovative firm.

This publication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the "Deloitte Network") is, by means of this publication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte Network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this publication.

© 2017 Deloitte The Netherlands